КРАКІВСЬКІ ВІСТІ

Народній часопис для Ґенерал-Ґубернаторства

Ч. 41. Краків, 22. травня 1940. Рік І.

„Krakauer Nachrichten"
Ukrainische Volkszeitung
für das
General-Gouvernement

Adresse:
„Krakauer Nachrichten"
KRAKAU
Orzeszkowagasse 7. II.

20 сот.

ПЕРЕДПЛАТА
в краю і закордоном:

місячно	3 зол. 50 сот.
чвертьрічно	10 зол. 50 сот.
піврічно	20 золотих
річно	40 золотих

Курс 1 нім. марки 2 зол.

ТЕЛЕФОНИ:

Редакції	104-81
Адміністрації	230-39
Дирекції	137-42

ВИХОДИТЬ В ПОНЕДІЛОК, СЕРЕДУ І ПЯТНИЦЮ

ВЕЛИЧАВЕ СВЯТО ХОЛМЩИНИ І ПІДЛЯШШЯ

ПЕРЕДАЧА ПРАВОСЛАВНОГО СОБОРУ В ХОЛМІ. ТОРЖЕСТВЕННІ БОГОСЛУЖЕННЯ У КАТЕДРІ. ПРИЇЗД ДЕЛЕҐАЦІЙ. ҐУБЕРНАТОР ЦЕРНЕР НА СВЯТІ. НЕПРОГЛЯДНІ МАСИ НАРОДУ Й ВЕЛИЧЕЗНЕ ОДУШЕВЛЕННЯ.

(Телефонат окремого кореспондента).

В навечеря свята, 19. травня ц. р., відслужив о. протоерей Коропчук і 48 священиків всеночне, тобто вечірню з утренею у соборі у Холмі. Співав хор холмської катедри під проводом Івана Коровенка. Прегарну проповідь виголосив о. Микола Найдюк з Грубешова, який порівнював передачу холмського собору з воскресенням Христа та переповів всі ті злочини, що їх довелося пережити українському народові під польською займанщиною. Опісля відчитав сконфісковані послання православного митрополита та епископів у справі нищення православних церков на Холмщині і Підляшші та відомий пастирський лист **Митрополита Андрея Шептицького** у справі нищення православних церков із серпня 1938 р., що викликало величезне враження серед вірних. Свою проповідь закінчив покликом до **обеднання усіх українців для добра української церкви й українського народу.** Опісля виголосив у соборі промову Семен Любарський, сеніор українського руху на Холмщині і Підляшші, в якій зясував церковне значіння цього свята. Про історичне значіння цього свята виголосив промову Борис Ольхівський.

ДРУГИЙ ДЕНЬ СВЯТА.

Неділя. В 7-ій годині рано прибув до до собору о. протопресвітер-адміністратор Православної Церкви Холмщини і Підляшшя о. Іван Левчук, якого привитав при вході до церкви церковний староста Лев Рябчук. В середині церкви привитало адміністратора численне духовенство в числі 50 осіб. В год. 7,30 прибув провідник українців у Ґенерал-Ґубернаторстві **проф. д-р Володимир Кубійович** з членами Української Станиці у Кракові: інж. Хроновятом, інсп. Гірняком, інж. Міляничем і іншими, з головою Допомогово Комітету Люблина Тимцюраком, головами Допомогових Комітетів Холмщини та Підляшшя та головою Допомог. Комітету Ярослава ред. В. Глібовицьким. При тріюмфальній брамі привитав провідника та його почот п. Козак, командант української міліції з Грубешова. Девять членів з крісами виконувало почесну сторожу при входовій тріюмфальній брамі, перед »Рідною Хатою« і перед собором. Опісля провідник з головами комітетів перейшов крізь шпалір молоді в числі понад 300 осіб, які витали його окликом »Слава«. Перед собором привитав провідника голова комітету в Холмі адвокат Павлюк хлібом та сіллю, як провідника українців Холмщини, Підляшшя та інших українських земель у Ґенерал-Ґубернаторстві, а дівчинка в національному одязі передала китицю квітів і привіт від Холмщини і Підляшшя. Провідник подякував і склав символічний поцілунок на чолі дівчинки.

В годині 8. рано почалася перша Служба Божа, **перша в українській мові від 22 літ.** Її відслужив о. протоерей Мартин Волков у сослуженні 12 священиків. Діяконував Юрій Бучинський з Володави. Співав прегарний хор зложений з 50 осіб з села Богородиці коло Грубешова під управою Самохваленка. На переді в церкві засіли проф. д-р Кубійович, П. Павлюк та члени делеґації з Кракова та голови Комітетів.

ПРИЇЗД І ПРИВІТАННЯ ҐУБЕРНАТОРА Д-РА ЦЕРНЕРА.

В годині 10-ій приїхав ґубернатор **д-р Цернер** з Люблина в асисті керманича віроісповідних справ при Ґенерал-Ґубернаторстві **Вільдена** з Кракова, керманича культурамту **д-ра Курца, полк. Бізанца, д-ра Арцта** з Кракова, керманича судових справ **д-ра Фібля,** пропаґандамту **Обергайдна,** шефа поліції **д-ра Бурґгарда,** посадника Холму та представників влади в числі ок. 30 осіб. Його привітав хлібом та сіллю голова Комітету **адвокат Павлюк** в українській мові, а по німецьки інсп. **Теребуш,** дякуючи за участь у передачі собору. Дівчинка в національному одязі **Віра Ющук** в німецькій мові склала привіт-подяку за те, **що українські діти мають змогу вчитися в українській школі** в рідній мові, а хлопчик, також у національному одязі Мархева, привитав окликом. При тріюмфальній брамі привитав ґубернатора д-р Кубійович в асисті членів-делеґатів з Кракова, Люблина і Холму.

Підчас привітання був проф. Кубійович з делеґацією з Кракова, двох представників »Краківських Вістей«, члени делеґації з Люблина, Холму та інших міст Холмщини та Підляшшя. З черги ґубернатор Цернер в товаристві голови д-ра Кубійовича перейшов через довгий шпалір під оклики »слава« до головних входових дверей собору, де на нього ждав уже отець протосвітер **Іван Левчук,** адміністратор Холмщини і Підляшшя у приаві 50 священиків. Він привитав ґубернатора в імені українців Холмщини і Підляшшя і висловив радість, **що українцям передано старовинну святиню.** Ґубернатор Цернер подякував за привіт і висловив радість, що має змогу виконати приречення ґенерал-ґубернатора д-ра Франка, що його він склав в дні уродин Фірера на замку в Кракові на руки д-ра Кубійовича та членів делеґації. Д-р Цернер підкреслив, **що прийшов сюди, щоби направити кривду заподіяну українському народові, та віддати старинну українську святиню, яка від нині стае знову власністю українського народу. В майбутньому вже ніхто не перешкаджатиме українцям під сильною рукою німецької держави; українці зможуть виконувати свої релігійні практики згідно зі своїми стародавніми звичаями.** По цих словах ґубернатор д-р Цернер передав ключі від собору перевязані жовто-блакитною стяжкою в руки протосвітера о. Левчука. Окликам »слава« не було кінця. З піснею »Христос воскрес« вийшло духовенство під проводом отця Левчука та представника німецької влади д-ра Цернера до собору, де відслужено благодарний молебен. Молебен закінчено многоліттям. — Опісля отець протопресвітер Левчук в асисті численного духовенства відслужив другу Службу Божу у церковно-словянській мові, підчас якої співав мішаний хор під проводом Коровенка. По закінченні Служби Божої відбувся обхід з хоругвами та з образом чудотворної ікони Божої Матері в асисті отця Левчука і архимандрита турковецького манастиря **Атаназія Мартоса** довкруги церкви в аситсті 43 священиків.

МІЦНО ДЕРЖАТИМЕМО ЦЕЙ СОБОР.

По закінченні всіх церковних торжеств з балькону собору перечитав о. протоерей **Малюжинський** в імені адміністратора о. Левчука історичну грамоту, **в якій зясовано історичну долю собору, що його збудував 1265 р. король Данило. Він теж спочиває з іншими українськими князями у підземеллі цього собору. Цей собор до 1918 р. був безперервно в українських руках. В тому році силоміць забрали його поляки і тепер його віддано знову українцям.** Далі отець адміністратор візвав українців у **своїй грамоті, щоби міцно держали цей собор в українських руках на славу українського народу та України.** Опісля отець Левчук поблагословив вірних іконою чудотворної Божої Матері, а хор відспівав церковний гимн »Боже Великий«. Далі складали привіти проф. Кубійович, як провідник українців у Ген. Ґубернаторстві, **український греко-католицький священик,** а його промова викликала величезне враження та сльози на очах вірних, ред. **Василь Глібовицький з Ярослава,** представник княжого Белза **Лаврук,** інж. **Артюшенко** від **У. Н. О. з Берліна,** нотар **Микола Багринівський** від **Холмщини і Підляшшя, Семен Любарський,** сеніор українського руху на Холмщині й Підляшші, а вкінці **Ґеник-Березовський** віддеклямував »Псалом 43« Шевченка. Свято **закінчено відспіванням національного гимну »Ще не вмерла Україна«.**

По торжестві відбулося святочне прийняття в »Рідній Хаті« при участи 200 осіб, на якому виголошено низку промов. **Прегарну промову виголосив ґубернатор Цернер.** Промову виголосив о. Левчук, **який подарував з нагоди свята великий дзвін собору для німецької армії. Промова і передача дзвону зробили велитенське враження.** Далі говорив проф. д-р Кубійович (а їм відповів ґубернатор Цернер), вкінці промовляв п. Тимцюрак. На прийнятті співав хор під управою Божика.

Собор, тріюмфальна брама, будинки біля собору та дзвіниця були прикрашені прегарними українськими жовто-блакитними національними прапорами. В святі взяли участь великі маси українського народу, не зважаючи на жахливу погоду. На свято приїхали не лише українці Холмщини та Підляшшя, але теж із Белзчини й Ярославщини, з Кракова, Лемківщини та з Варшави.

Німецькі війська в столиці Бельгії

= Берлін, 17. 5. — Начальна команда німецької армії повідомляє, ЩО НІМЕЦЬКІ ВІЙСЬКА ПРОЛОМИЛИ НА ПІВНІЧ ВІД ЛЮВЕНУ У ВАЖКИХ БОЯХ УКРІПЛЕНІ СТАНОВИЩА ДІЛЬ І ЗАЙНЯЛИ МЕШЕЛН. У ВСЕЦІЛОМУ НАСТУПІ ВПАЛО ДЕЩО ПІЗНІШЕ ЛЮВЕН. ПІСЛЯ ПРОРВАННЯ НА ПОЛУДНЕ ВІД ЛЮВЕНУ ФРАНЦУСЬКО-БРИТІЙСЬКИХ ПОЗИЦІЙ НІМЕЦЬКІ ВІЙСЬКА УВІЙШЛИ СЬОГОДНІ ВЕЧОРОМ ДО БРЮСЕЛІ. НА ПІВНОЧІ ВІД АНТВЕРПІЇ НІМЕЦЬКІ ВІЙСЬКА В БЕЗНАСТАННОМУ НАСТУПІ ПІДСУНУЛИСЯ ДО ПІВНІЧНИХ УКРІПЛЕНЬ.

Лінія Мажіно проломана на ширині 100 км

= Кватира начального вожда, 17. 5. — В бою між Антверпією і Намюр прорвано на полудне від Вавр укріплені становища Діль і зайнято північно-східний фронт твердині Намюр. На полудне ВІД МОБЕЖ АЖ ДО КАРІНЯН НА ПОЛУДНЕВИЙ СХІД ВІД СЕДАНУ ПРОЛОМАНО ЛІНІЮ МАЖІНО НА ШИРИНІ 100 КМ. Французькі панцирні частини, що протиставилися німецьким військам на захід від Дінан розбито. Частини армії і повітряної фльоти переслідують всюди уступаючого на захід ворога. В боях на полудневий схід від Седану командант одного змотирозованого стрілецького полку поручник Бальк очайдушними, особистими чинами досягнув зі своєю частиною надзвичайних успіхів. Досі взято на тому відтинку фронту в полон 12.000 полонених, в тому двох ґенералів і здобуто багато гармат. На полудневому крилі сильні німецькі ґрупи відбили ворожий відтяжний протинаступ і також тут перемогли та перейшли в протинаступ.

На саарському фронті продовжувано стежну діяльність в напрямі лінії Мажіно. Як вже повідомлено, французька далекострільна артилерія обстрілювала без мілітарної потреби безборонне місто Раштад. Найважчі німецькі гарматі батерії відкрили тому відплатний вогонь на Ґаґенау.

В Голяндії занимання островів в провінції Зелянд у повному ході. Вчора здався острів Толен.

Німецькі літаки атакували вчора 15. 5. військові частини у ворожому запіллі у Франції і Бельгії. Зруйнувано численні залізничі дороги і шоси, розбито транспорти війська і маршові батави.

В атаках на морські сили ворога і транспортові кораблі біля голяндсько-бельгійського побережжя, затоплено ворожий кружляк і озброєний гарматами корабель, один транспортовий корабель так важко ушкоджено, що він мусів осісти на мілині. Ушкоджено також два французькі контрторпедовці. В середущій частині Північного Моря один підводний човен, що виплив на поверхню був поцілений бомбою і правдоподібно затонув.

Біля Нарвіку вдалося поцілити бомбами один панцирник, один легкий кружляк, а на одному кораблі-цистерні 15.000 тон мі стоти викликати пожежу. Зістрілено там у повітряним бою один ворожий мисливський літак. Повітряні атаки на ворожі десанти і сконцентровані частини відтяжили німецьких альпейських стрільців. Вони одержали нову підмогу.

Ворог втратив вчора на західньому фронті загалом 59 літаків. З того 30 зістрілено в повітряних боях, 8 зістрілила протилетунська артилерія, решту знищено на землі. 15 власних літаків не вернулося до своїх баз.

Дальше німецька начальна команда повідомляє: Німецькі летуни осягнули вже в ранніх годинах 17. 5. низку великих успіхів. На бельгійському фронті одна німецька ескадра в силі 6 мисливських літаків типу Месершміт зістрілила впродовж одної години 13 британійських боєвих літаків типу Брістоль-Бленгайм без якихнебудь власних втрат. В порті Дюнкерк затоплено впродож кількох хвилин двома бомбами важкого калібру один контрторпедовець. Крім цього важко ушкоджено біля Дюнкерк один кружляк і один торговельний корабель.

Італія готова на кожне рішення

= Рим, 18. 5. — Італійський сенат закінчив вчора своє травневе засідання прийняттям бюджету на 1940/41 рік. ПІДЧАС ЗАСІДАННЯ ДІЙШЛО ДО БУРХЛИВОЇ МАНІФЕСТАЦІЇ НА ЧЕСТЬ ІТАЛІЙСЬКОГО КОРОЛІВСЬКОГО ДОМУ І МУСОЛІНІЯ, ЩО РАЗОМ З МІНІСТРОМ ЗАКОРДОННИХ СПРАВ УЗЯВ УЧАСТЬ У КІНЦЕВОМУ ЗАСІДАННЮ.

Президент сенату Суардо забрав на засіданні слово і виголосив пламенну промову. Ствердивши, що війна увійшла у фазу рішальних боїв, Суардо підкреслив, що італійський нарід стоїть в цій великій годині одностайно при боці короля і Дуче. Він стоїть до їх наказів неначе залізний бльок з одною незломною волею, готовий іти за Мусолінієм всюди, щоби здійснити своє святе і нетикальне право: велич і могутність італійської імперії. Італія є готова в цій історичній хвилині станути на кожний поклик короля.

Перед бурею на Середземному Морю

= Копенгаґа, 18. 5. — На Середземному Морі заноситься, здається, на дуже недалекий вибух конфлікту, що його хоче спровокувати Англія. Незадовго після вісток про те, що англійсько - французька фльота виплила з Александрії на маневри в близьке сусідство Греції з Льоному повідомили, що Греція, сконцентрувала війська на альбанському кордоні і що там прибув грецький начальний комадант, що бпроводити військовими діями.

Невтральна прилюдна думка живо зацікавилась нарадами Мусолінія з Бальбо й амбасадорами в середзомно-морських державах, протестом Італії проти метод англійської бльокади та бурхливими демонстраціями в Італії проти західних держав. Небезпека поширення війни на полудневий схід вропи викликала велике оживлення в італійських дипльоматичних кругах. Положення на Середземному Морі помітно загострилося.

Білгород потверджує свою невтральність

На останньому засіданні югославянського уряду міністр закордонних справ Югославії Цінкар-Марковіч зложив заяву такого змісту, що Югославія бажає продовжувати політику мира і невтральности. В четвер вечером югославянський премієр Цветковіч прийняв на авдієнції представника німецької меншини в Югославії і відбув з ним розмову. Розмова відбулася мабуть у звязку з помітним останніми днями затривоженням німецької прилюдної думки долею німців у Югославії.

—o—

Багацтва Норвеґії

Осльо, в травні 1940.

Між всіми скандинавськими державами Норвеґія є відносно одною з найкраще промислово розвинених країн. В році 1939 вартість всіх промислових виробів в Норвеґії виносила брутто 2,1 міліярда корон. Майже одна третя всіх робітників в Норвеґії живе з праці в промислі, що й експорто во є дуже інтензивний, та з ремісництва. Норвежська зовнішня торгівля по останнім обчисленням виносила кругло 400 корон в золоті на голову, тоді як наприклад в Англії в останньому часі вона виносила плюс-мінус 340 золотих корон.

У видобуванні руди в Норвеґії було по останнім обчисленням затруднених 12.500 осіб. В році 1938-ому Норвеґія видобула кругло 1,5 мільонів тон залізної руди, з чого кругло 700.000 тон вивезено до Німеччини. Решту доставлено до Англії і Голяндії. У фахових кругах числяться з тим, що видобування залізної руди в Норвеґії можна поважно збільшити. Крім залізної руди Норвеґія має ще поважні зложжа інших мінералів. І так наприклад в останньому часі видобувано майже 1 міліон тон сірки, кругло 25.000 тон нікелевої руди, кругло 34.000 тон мідяної руди, 16.000 тон цинкової й оловяної руди й т. д. Норвеґію перевищують тільки Зединені Держави Америки і то лиш у деяких видобуваннях.

В Норвеґії ще в часі світової війни був виготовлений плян розбудови власної стально-залізної промисловости, але до цього ще не дійшло. Тепер дебатується і над проектом великих стально-залізних фабрик з 32 міліоновим капітальним вкладом в коронах). Незалежно від того Норвеґія вже під деяким оглядом залізної промисловости осягнула великий позем, передусім в електрометалюрґії. Високовартісне норвежське споювання металів відоме у всіх залізо-промислових країнах. Його в пересічності останніх років вивезено 125.000 тон. З допомогою дешевих водних сил, що їх Норвеґія має доволі, упромисловлення краю збільшується з кожним роком.

Зокрема високе военно-господарське значіння має видобування в Норвеґії алюмініюм. В році 1938-ому там видобуто кругло 26.000 тон, але спроможність норвежських фабрик виносить щонайменше 40.000 тон. В році 1937 вона експортувала 22.000 тон алюмініюм, з того більшу частину до Англії. Високі експортові числа осягнула також азотова й карбідова промисловість.

Загально відома і високовартісна норвежська рибна промисловість, що спирається на величезних половах риб і під тим оглядом Норвеґію перевищує тільки Японія. В норвежському рибольстві затруднено понад 26.000 різного роду кораблів і понад 100.000 осіб. Надзвичайне велике значіння має також норвежська будівельно-кораблева промисловість з численними того роду підприємствами, що здобули собі світову славу. Високо стоїть і норвежська машинова промисловість. Норвежські мотори Дізеля й гидроелеектричні машини занимають поважну позицію в норвежському експорті.

Крім того Норвеґія має 7,5 міліонів ґектарів поверхні лісів, з того більше як 5 міліонів ґектарів шпилькових дерев. Норвежський експорт дерева не є знатний, проте експорт целюльози й паперу виносить приблизно 1 міліон тон, зглядно 400 міліонів кільоґрамів. Цілий той експорт був спрямований здебільша до Англії, тепер річ ясна для неї страчений.

Власне вугілля Норвеґія має тільки на вершках гір. В майбутньому буде його постачати виключно Німеччина. В Норвеґії не використано ще належно багатих водних сил краю з величезними резервами енерґії, бо досі з можливих до використання 12 міліонів кільоватів використовувано заледви 1,9 міліонів. Зміна політичного положення в Норвеґії заповідає деякі корисні зміни в господарстві.

Причини упадку Польщі

Прогайнування всіх нагод

13)

Права передруку й перекладу застережені.

Спроба польсько-українського порозуміння у 1935 році була найповажнішою, бодай остільки, що з одного боку переговорювали такі найавторитетніші (здавалось би) державні чинники, як голова уряду та ресортові міністри, з другого боку леґальне парляментарне представництво народу. Умови для навязання якихось розмов повстали тоді, коли після смерти Перацького та кількадневого урядування проф. Л. Козловського, міністром внутрішніх справ став Маріян Зиндрам-Косцялковський, вильнянин, колишній співтоваришч проф. Бартля і Ст. Тугута з передтравневого „Клюбу Праці", людина поміркованих поглядів і в національних справах толерантна. Що-правда, промова голови УПР д-ра Дмитра Левицького з лютого 1935 р., в якій він казав про можливости злагоди історичного конфлікту між двома народами, стрінулась з різкою відповіддю Косцялковського, однак — як потім вияснювали поляки — ця відповідь була подиктована мотивами закордонно-політичної натури. Коли у верхівці УНДО прийшли персональні зміни, мін. Косцялковський (вже за третього уряду Славека) запросив представників УНДО до Варшави, признав у першій загальній розмові українські тези правильними та зажадав сконкретизувати українські вимоги на письмі. Це й сталося у 18-ти меморіялах про різні конкретні справи, які разом творили немов „мінімальну програму", від полагоди котрої залежала б зміна надзвичайно напруженої польсько-української атмосфери. Тому, що саме скінчилася каденція сойму і розписано нові вибори на основі нової виборчої ординації, уряд запропонував УНДО виборчий компроміс. Виходячи з засновку, що 1) українцям узагалі потрібна парляментарна трибуна, як єдина можливість прилюдно в Польщі вияснювати своє положення та домагатися своїх прав, 2) що йдучи до виборів під опозиційними гаслами нема — при новій ординації — ніяких виглядів ввійти до парляменту, і 3) що відмова від виборчого компромісу автоматично зірвала б навязані розмови, у висліді яких може стане народові легче, — УНДО пішло на виборчий компроміс з урядом та здобуло 15 мандатів до сойму і 5 до сенату. Одною з найприкріших умов уряду щодо того компромісу було обмеження його виключно до території Східньої Галичини: воно вказувало відразу на нехіть уряду підходити до української проблеми як до *суцільної* проблеми і не ділити її на „реґіональні" куски, — що було основною вимогою українців. Другим неґайним виявом нещирости уряду було недопущення до сойму — всупереч виборчому компромісові — українського посла з Лемківщини. У відповідь на протест УНДО проти того зламання компромісу — уряд обіцяв дати додатковий мандат до сенату з призначення президентом. Однак і цієї обіцянки уряд не дотримав: обіцяний українцям мандат дали полякові Иоахімові Волошиновському, який вправді був у словах „українофілом", ба навіть видавав за українських часів на Волині ґазету українською мовою, а проте за часів Юзевського став на Волині, як начальник одного відділу у луцькому воєвідстві, фактичним грабарем тамошньої української кооперації, „утраквізуючи" її по зразку шкільного утраквізму. Не вважаючи на ці факти та вірючи таки в добру волю уряду, УПР голосувала за буджетом та склала заяву готовости льояльно співпрацювати з державними чинниками над нормалізацією польсько-українських відносин (від цього й пішла назва „нормалізація", яка щойно згодом, унаслідку специфічної поведінки уряду і всіх польських громадських чинників, прийняла іронічне забарвлення). У вичікуванні *діл* уряду леґальна українська преса в краю злагіднила свій тон, революційне підпілля припинило свою акцію.

Але докази доброї волі давала лише *українська* сторона. Бо від уряду — за словами ніякі діла не прийшли! Що більше: прилюдно, з соймової трибуни чи у пресовому комунікаті, уряд ніякої виразної заяви про замір змінити національну політику не склав. Складаючи після конференцій з українськими парляментаристами комунікати до преси, уряд покликувався на арґумент, що „не хоче дразнити польську вулицю та виявляти заздалегідь пляни" і тому обмежувався до кількох слів, що подавали до відома лише факт спільної конференції, та від українців вимагав строгої дискреції щодо становища уряду до українських меморіялів. Зате ніодної поважної справи уряд не полагодив, ніодної обітниці у поважній справі не дотримав! Яскравим прикладом на вартість заяв, складених польськими міністрами у 4-ох стінах, була заява Косцялковського, складена на конференції з представниками українського господарського світа у будинку львівського воєвідства, що — мовляв — про дальшу кольонізацію мови не може бути, бо він сам, Косцялковський, з автопсії переконався, що Східна Галичина є перенаселена та перенасичена господарсько нежиттєздатними карловатими господарствами. Тимчасом — як відомо — саме за часів Понятовського, міністра хліборобства в уряді Косцялковського (від половини травня 1936) і в уряді Складковського пожвавлено кольонізаційний наплив та відсунено українських селян зовсім від змоги купувати землю чи то з примусової чи добровільної парцеляції!

У жовтні 1935 року Косцялковський став прем'єром, його міністром внутрішніх справ був Владислав Рачкевіч. В половині травня 1936 року прем'єром і міністром внутрішніх справ став ґен. Складковський. Усі вони у своїх кабінетах заявляли українським послам і сенаторам, що „стоять на становищі нормалізаційної" політики, але ніодна українська інтервенційна авдієнція не мала *поважних* успіхів. Уряд не хотів українцям дати навіть того, що його, уряду і держави, нічого не коштувало, що було українською власністю або мало для українців лише морально-престижеву вартість. Так напр. не видано президентського декрету, ані не внесено законопроекту про зміну ненависної для українців офіціяльної термінольоґії „руські — русінські" на „український": розпорядок Рачкевіча „дозволяв" лише українцям вживати своєї національної термінольоґії у звязках з державними установами та казав цим останнім приймати її до відома, коли собі цього бажала сторона української національности. Таке саме митарство було з Народнім Домом у Львові, українською культурною установою, звідки вправді забрали державного комісаря, колишнього денікінського старшину і члена польського ББ, але замість нього ввели польського управителя з мішаним українсько-московфільським „байратом", який не мав навіть стільки впливу, щоб змінити внутрішнє урядування в „Народньому Домі" з дивоглядної москвофільської тарабарщини на літературну українську мову. Те саме було з двомовними надписами по селах і містечках: вправді вийшов розпорядок, що такі надписи „можуть бути", коли буде відповідна постанова дотичних самоуправних установ, але поліційні станиці та старости не допустили у цілому краю до *ніодного* випадку, щоб волосна чи громадська управа або повітовий самоуправний виділ прийняли подібні постанови! Позатим: ані в ділянці народнього і середнього шкільництва, (навіть розвязаної у 1931 році української ґімназії у Тернополі міністерство освіти — всупереч виразній обіцянці — не реактивувало, розписуючи замість цього вписи до паралельних українських відділів при *польській* ґімназії, з польським директором; українське громадянство той польський маневр збойкотувало), — ані в справі українського університету, ані в справі допущення українців до відсоткової участи у бюрократичному апараті — не зазначилась ніяка зміна на краще: навпаки, у ділянці хліборобських відносин, у кооперативному законодавстві, у відносинах у щораз ширшій прифронтовій смузі, у ділянці тіловиховання і т. п. — було щораз гірше. Виявилося що ввесь „нормалізаційний" шум потрібний був полякам виключно тільки для виборчого компромісу, поза який вони ніякого поважного порозуміння не хотіли.

Польська „нормалізаційна" гра була дуже цікава і вона повинна перейти до історії, як зразок „зручности", як уряд разом із польським громадянством свідомо і пляново перекреслили останню нагоду бодай злагіднити відносини на польсько-українському відтинку, якщо не можна було розвязати цієї проблеми. Отож урядові чинники покликувалися все на опозиційну польську шовіністичну вулицю, як той чинник, що шкодить „порозумінню". Тимчасом одночасно державні чинники не тільки в найменшій мірі не впливали, щоб *залежна від уряду* (його субвенцій та інших привілеїв) польська преса змінила супроти українців і справи порозуміння свій тон, і не тільки в тому дусі не впливали на залежні від себе преріжні польські піввійськові, громадські і т. п. орґанізації, але — навпаки — високі державні урядовці брали участь у всяких зборах, які приймали гострі нацьковуючі протиукраїнські резолюції та — бувало — у канцеляріях воєвідських виділів безпеки деякі з отаких резолюцій були навіть перередаґовані — в гіршому для українців дусі! Розпочалася нагінка польських т. зв. громадських чинників проти самої засади якогонебудь порозуміння. Коли раніш, перед „нормалізацією", ті чинники дорікали українцям за їх непримиримість, то тепер почали бити на алярм, бачучи найбільшу небезпеку в їхній примирності, від якої буцім то зросте український „стан посідання". Всі польські кола, однаково державні як громадські, охопила дурійка „боротьби за польський стан посідання". З приводу „української небезпеки" говорено на масових польських вічах і зборах та друковано у щоденній пресі найбільші нісенітниці. Їхнім клясичним висловом був відчит проф. Е. Ромера на „громадянських зборах" у лютому міс. 1937 у Львові та складений у формі меморіялу урядові з підписами 85-ти всяких польських орґанізацій та установ. Українські діячі (м. ін. проф. В. Кубійович та голова РСУК інж. Юліян Павликовський) спростовували у пресі наскрізь фальшиві статистичні дані, що ними оперував польський професор, всеодно ані він, ані його звеличники тих спростувань не брали під увагу і далі покликувалися на видумані цифри. До того ще на овиді практичної національної політики появився — поруч із вулицею — ще третій чинник: польські військові кола. Розполітикування у польській армії (про яке ще буде мова дальше) прийняло небувалі до того часу форми саме на відтинку національної політики. У Люблині, Луцьку, Бересті, Львові, Тернополі і Перемищлі рішальний голос мало вже не воєвідство, лише військо та КОП і підпорядковані вій-

ськовим чинникам станиці „Секретаріяту порозуміння польських суспільних організацій", якого основником був ґен. Токаржевський. Останнім актом „примирної" польської політики з ери „нормалізації" було вивласнення площі „Сокола Батька" у Львові: думка про те, щоб позбавити українців їх єдиного великого спортового майдану, зродилася саме у тому „Секретаріяті порозуміння", після чого підхопили її та перевели в діло військові кола. Майно „Сокола Батька" з майдану викинули, всю площу забрали, на паркані вималювали величезний напис „Політехніка львовска" і при вході поставили стійку. Розмови про рекомпензату у формі якоїсь іншої площі у Львові (вільних площ була велика сила) так і до кінця серпня 1939 нічого українцям не дали.

Замість поправи відносин, настало дальше їх загострення. Зголошений УПР проєкт автономії для українських земель у Польщі польські урядові кола та вся польська преса прийняли як якийсь протидержавний виступ та як „наслідовництво взорів Ґенляйна", дарма, що самі поляки казали про автономію для українців у 1921 р. і в власному законі з 1922 року, себто тоді, коли ще ані поляки ані українці не знали про існування Ґенляйна. Коли відносини щораз гіршали, а над Европою густішали політичні хмари, деякі польські одиниці намагалися навязати знову розмови з українцями. Робив це на львівському ґрунті колишній львівський та познанський воєвода ґраф П. Дунін-Борковський, один із тих кількох східно-галицьких дідичів, які протестували у Варшаві у 1930 році проти „пацифікації", що — мовляв — самі поляки революціонізують українське село. Думкою ґр. Борковського було саме робити „порозуміння здолу": створити якесь таке польське громадське тіло, яке могло б протиставитися польській вулиці та засвідчити перед Варшавою, що не всі поляки в краю думають катеґоріями Ромера-Ґрабського. З його ініціятиви (формально за запросинами трьох поляків та трьох українців) відбулося в одній малій приватній харчівні у Львові кілька сходин кільканадцяти польських та українських діячів із різних політичних партій і ґруп, м. ін. члени „Стронництва Людового", і ППС, і польських католицьких кол і консерват. Сходини мали неофіційний та інформаційний характер і мали дати приявним полякам матеріял для виготови відповідного меморіялу, що вони його предложили б найвищим державним чинникам. Коли останні такі сходини відбулися у червні 1939 року, то приявні українці почули, що найближчим разом на ті сходини приїде ґен. Скварчинський, голова ОЗОН-у. Але вже не було коли...

Врешті, навіть на тих сходинах, на яких сходилися люди, що виступали радше у власному імені, ніж в імені якогонебудь колективу, тяжів теж проклін страху перед польською вулицею. І так чільний член польського Стронництва Людового вправді признавав, що кольонізація у Галичині навіть з польського господарського погляду не має сенсу, проте рішуче відмовився, щоб він міг підписати меморіял, в якому було б домагання припинити кольонізацію! Той страх, щоб польські земляки не запідозріли нікого з польських діячів та політиків, що вони мають якісь звязки з українцями, був такий всезагальний, що високі державні урядовці у Варшаві боялися навіть у ресторані чи в каварні стрінутися з кимось із знайомих українців. Начальник одного відділу у міністерстві закордонних справ п. К. хотів просто поінформуватися безпосередньо в українців, яка причина невдачі „нормалізаційної" спроби та як вони собі уявляють дальший розвиток подій. Його знайомий, один польський публіцист, мав уладити приватну зустріч кількох (найвище 4-ох) осіб. Однак листа у цій справі до одного українського діяча переловила й прочитала тайна польська цензура і начальник відділу безпеки з львівського воєвідства прискаржив п. К. перед його зверхниками, що він веде з українцями якісь „коншахти". Так бодай він сам оповідав отому польському публіцистові, відмовляючися від умовленої вже зустрічі. Казалося, що „по вакаціях". Але по вакаціях 1939 року було вже трохи пізно...

Село кличе

Ще всім нам у свіжій памяті, кілько то важких турбот й всяких заходів спричинювали нам рік річно старання про дозвіл на основання дитячого садка в нашому селі за польської влади. Все щось невідповідало: то льокаль, то кандидатка, а коли, десь на прикінці літа, здавалось всі вимоги сповнено, тоді... приходила відмова. Із сотень сіл, що робили всі можливі старання, ледви кількадесять, а останніми роками ще менше, могли дати відповідну опіку своїй малій дітворі. Решта діточок по всіх наших селах, блукало ціле літо самопас вулицями, брудні, голодні, опущені. Замість розвивати свій ум, набірати здоровля, діти наші дичіли, вчилися непотрібного, спричинювали собі каліцтва а селу різні нещастя. В наших часописах вже була стала рубрика пожеж, спричинених сільською дітворою, лишеною без опіки... Хто з нас цих важких, сумних переживань не памятає?

Аж ось прийшли, хоч для цього малого скравочка нашої Батьківщини на якому живемо, інші часи. Німецька влада, розуміє велику вагу опіки над дитиною й не робить жадних перешкод в орґанізованні її. Ми можемо в кождому селі творити „Дитячі Садки" без жадної перешкоди. Навпаки, можемо добиватися ще помочі в доживлюванні діток. Тільки б приложити рук, тільки взятися енергійно до діла, а дітвора наша замість дичіти й нидіти опущена, розвинеться морально й фізично. Здається нема жадних труднощів, тільки б зачинати роботу.

Але тут стає перед нами ненадійна, важка перешкода: бракує „садівничок"! Їх можнаби ще на скорі підготовити, вишколити. Сянік, Новий Санч, Криниця оголошує курси для провідниць „Дитячих Садків". Але й на курси бракує кандидаток. Замість десяток, як на глум, вплинуло ледво по кілька зголошень.

Чи направду не знайдеться між нами вже більше незанятих фаховою чи важною домашною працею, жінок? Чи не знайдеться таких, що навіть не для хліба, а з національного обовязку зголосились би до тої важної громадської праці?

Мабуть ні. Нам треба тільки звернути більшу увагу на велику вагу цеї справи. — Треба заохотити й винайти кандидаток. — Просто завізвати всі відповідні особи до тої роботи. Пошукаймо їх добре. Хай кожне село у себе чи в найближчій околиці вишукає підходячу силу, хочби без матури, без дипльомів вищих шкіл. Хай мійські жінки, що не мають важних домашніх обовязків, хай матері що мають у відповідному віці діти, підготовляться й виїдуть враз з своїми дітьми на село для проводу „Дитячого Садка". Треба рушити й ці залізні резерви які, як ходять глухі вісті „маґазинуються" по більших містах, з окрема в Кракові. Нема права сьогодні жити тільки власним життям, а хочби, ждати великих нагод, у безділлі... Зробім мобілізацію всіх можливих до використання сил, а на певно знайдеться не мало кандидаток. Це всім вийде на добро. Сільська дітвора найде провід й опіку, яка їй належиться, а всі ці, що деклямують, що готові „душу тіло положити за свій народ", а досі може немали й нагоди віч на віч стрінутись із ним, знайдуть нагоду чином доказати свій патріотизм. Любов як і віра без діл, мертва. Її треба доказати ділами. Є до цього добра нагода, використаймо її. Село кличе, відгукнеться!

О. Кисілевська.

—о—

За батьківщину

Положення українців напередодні війни з усіми страхіттями та навалою жаху — не дало українському громадянству змоги вшанувати роковин великої події в нашому минулому зперед 25. років. Роковин події, що своїм значінням, змістом та наслідками виростає далеко-далеко понад усе, те що сталося в нашому національно-політичному житті на всіх українських землях від 1709. р. загалом, а на З.У.З. продовж цілого XIX. та початків XX. століття, докладніше продовж доби 1848—1914 рр. а саме — *народин нової збройної сили народу — створення леґіону УСС.*

Подія ця наче закінчила главу історії Галицької Землі, стаючись завершенням національно-політичного розвитку галицьких українців, свідоцтвом їхнього національного скристалізування й політичної зрілости незаперечним доказом, що вони прагнуть жити своїм власним, незалежним і державним життям, що те життя хочуть творити самі, власними руками й розуміють, що за те життя треба боротись, треба його добувати й обороняти не словом, а чином.

Ця подія могутнім гомоном пролунала й широким відгомоном відбилася по світу та сповістила йому, що ми — це вже не інертна етноґрафічна маса, яка животіє матеріяльним існуванням та радіє його благами, — що маємо більші задуми й хотіння. Що — це вже нова, цілком оформлена, свідома своїх вимог, потреб, завдань, значіння й ролі нація.

Бо тільки цей нарід має право ввійти в сімю справжніх народів, котрий у рішальних моментах історії кидає на терези подій уже не слово, а чин.

Ця подія стала зворотником на шляху, що ним прямувала назустріч свому майбутньому українська нація.

Такою вона показала себе вже кілька років згодом і так оцінить дату 2. серпня 1914 р. майбутній історик.

Ось чому й для нас ця подія — угольний камінь тіє величньої будівлі, що хоч коротко, але як же розкішно пишалася на наших землях.

Історичні події незабутнього літа 1914 р. застали молодь, юнацтво й середнє покоління З.У.З., вірніше Галичини, на свому місці.

Вони — здали свій іспит.

Всі вони — і ті, що ледви скінчили дитячий вік, і ті, що дозрівали й мужніли в вогні й крові боїв, і ті, що їхні скрані починали сіріти невблаганим предвісником законів життя людини — всі вони горіли тоді одним бажанням. І станули в ряди.

На прикладі й традиції цього покоління виростало й виховувалося покоління, що сьогодні має стільки, що й вони тоді років.

Ось чому й жаліємо, що не мали ми змоги вшанувати роковин цієї великої події.

Тож тепер, у 25. роковини кривавого другого року існування й чину Українських Січових Стрільців, роковин подій 1915 р. підемо шляхом стрілецької слави та вшануємо великий збройний чин незабутнього травня 1915 р., що прославив імя Українських Січових Стрільців, приносячи стільки хісна українській національно-політичній справі і внутрі держави й далеко поза її межами тоді й згодом.

Весна 1915. року...

Віра — сила нації

(Від нашого кореспондента).

Рим, у травня 1940.

І в Норвеґії потерпіла Анґлія таку поразку, що в основі захиталась повага й авторитет уряду Чемберлена. Норвеґія стае базою Німеччини у її війні з державами союзників. Війна у Скандинавії переходить до минулого. А напереді — нові події, нова історія Европи.

Населення Риму з напруженою увагою слідкувало за воєнними діями останніх днів у Норвеґії. А кожний, зокрема хто сам був на війні, знає й уміє оцінити, як називається відворот армії, що протягом трьох днів очищує по собі поле бою. І після цього відвороту, по катастрофальному розбитті англійського корпусу, що був висадився на норвежський суходіл, по великій утечі тієї мішанини — армії, не зайвий раз переконується світ, а в першу чергу: малі невтральні держави, що великий риск казати нині, що Анґлія є непереможною потугою, бо виходить, що й на таку морську потугу може прийти край.

Від 1933 р. Анґлія програє: уперто, постійно програє. Тільки згадати: збирання усіх земель Німеччини, що вона була стратила їх у Версаї; а дальше — Абісинія, Австрія, Судети, Чехія, Мемель, Албанія, Польща, Фінляндія; а тепер Норвеґія, Данія, Бельгія, Голяндія і Люксембурґ.

У чому причина тієї дотеперішньої програної? Це ж ніякий припадок, що вона так програє. У таких програних не має припадків, як і немає припадків у таких виграних: існують важніші причини. Ми розглянемо хоч одну, основну причину цих явищ.

Фридрих II, король Прусії, сказав: »...перший із поміж урядів, що подумає про те, щоб мати вояків — громадян, переможе усіх інших.« А історія на кожному кроці повчає нас, що тільки ті народи у війні є сильні, що озброєні, де кожна одиниця, громадянин — це вояк. Поки наші запоріжці були справжнім орденом лицарів, поки батько вчив сина від маленькости їздити верхи і метко стріляти поти ми були сильні і могли бути і Жовті Води, і Корсунь, і Зборів. Історія уже давно доказує, а минуло чотириста років, як М. Макіявеллі це оформив: найсильніше, найпевніше військо — національне; а найпідліше, найнепевніше військо — наемне.

Є у житті народів невблаганий закон: розростаються, доходять до вершка (якщо доходять!), багатіють і — старіються. Теперішня Анґлія, розбагатіла і зледачіла; її вояк не йде на поле бою битись із противником, ні, вона, Анґлія має золото і купує держави, міністрів, що пхають свої народи у війну для Анґлії; вона за те золото наймає чеха, поляка, француза, норвежця, і кого захочете — і каже їм битися, але за анґлійця. А гляньте в історію: у старинному Римі — перед його упадком — те самісіньке діялось.

Щоденне життя доказує, що не єдині гроші, і не хитрунство, не підступ є силою народу. Зокрема — хитрунство, це у війні прикмета слабих та немічних народів. Правдива сила народу, підчас миру, а ще більше у війні це — віра у свої сили, у свою ідею, у своє післанництво. Крім гармат, літаків, кораблів, повзів, скорострілів — мусить бути віра, що стає єдиною, правдивою рушійною силою Нації у війні. Віра заважує на терезках війни, а не виключно гроші.

Ось одна із основних причин перемог Німеччини, а програних Анґлії: Німеччина має національну армію, має віру, що є її силою; Анґлія має золото, має за це наємне військо, а це її програні.

Події, що йдуть, дадуть нам нові і незбиті докази, що — як сказав Вільфредо Парето — війну треба виграти залізом, а не золотом.

М. Тибрський.

—o—

Турецька політика без курсу

= Істамбул, 18. 5. — На погляд тутешніх політичних кругів Туреччина як ніколи досі стоїть перед історичним рішенням. Анґлія робить на Анкару щораз сильніший натиск. Мінімум, якого жадає Анґлія, це турецький жест, що підкреслив би неоглядаючу приналежність Туреччини до бльоку західніх держав. Одначе остаточною ціллю є довести до зірвання турецько - німецьких взаємин. Англійські і французькі транспортові кораблі припливають безнастанно до Істамбулу й вивантажують великі кількості воєнного матеріялу.

Всупереч цьому прилюдна турецька думка є під дуже сильним враженням німецьких перемог у війні зі союзниками, що дала нові яскраві докази англійської нездібности дати своєчасну допомогу, що її обіцяється державам, які заявляться по стороні союзників. Турецька прилюдна думка в найвищій мірі роздвоєна.

Осередком зацікавлення в Туреччині є становище Італії. Всупереч давнішим поглядам признається тепер в Турекчині щораз виразніше, що Італія стоїть міцно за продовжуванням політики осі Рим—Берлін. Теперішне становище в Італії викликує тут велике зацікавлення, бо воно є пробним каменем поведінки Туреччини супроти західніх великодержав. Англійсько - французькі круги в Анкарі є добре поінформовані про невдоволення турецької прилюдної думки вступати у війну по стороні союзників в обличі безсумнівних, великих німецьких перемог.

Крім цього не є неясним, яке становище займуть Совіти на випадок вступлення Туреччини у війну. Зацікавлення Совітів Дарданелями є в турецьких розрахунках дуже важним фактором.

Тому Туреччина бажала б бути як найдальше від війни. Одначе боїться витягнути остаточні висновки. Тому дальше обсервується тут пильно події на цілому близькому сході і Балкані. Це саме робить грецька, болгарська і румунська преса. Зокрема обсервується потягнення союзників. Останньо висів в Єгипті новий контингент австралійських кольоніяльних англійських військ.

Знаменно, що один турецький часопис заявив проти плянів союзників вислати своою фльоту на Чорне Море та висунув твердження, що Туреччина не пропустить її через Дарданелі. Одночасно турецький уряд заперечив сензаційну вістку подану льондонським радієм про те, що Італія взвала всіх своїх громадян покинути турецьку територію.

Словом становище Туреччини неясне і нездецидоване, а положення на Близькому Сході невиразне.

Вправи в обороні перед десантами

В Греції, в Пірвеї почалися великі маневри грецьких сухопутних військ, фльоти та летунства. В маневрах узгляднили передусім вправи в обороні зі суші, моря і повітря перед спробами ворожих десантів на грецькому побережжі.

—o—

Вже двадцять пять років минає, як усе те діялося й сталося. Чверть століття — одне покоління! Давнина...

А згадуєте, призадумуєтеся — і дивні думки та міркування снуються в голові. Здається, наче все те — не минуле, не спогад, — а таке наглядне, свіже, начеб то діялось сьогодні.

І згадуєте: Захід Европи в кривавому змаганні. Німецький нарід у нерівній боротьбі з одвічним ворогом геройським зусиллям пише нові сторінки слави й дивує світ незломністю духа.

А там за Карпатами, і на Сході караються під царською кормигою рідні брати. Зокрема сум наляг на Землю Осмомисла, пройняту дрожю жаху після ворожої навали, що звалилась на край, щоб його „визволяти". І пішло усе вростіч, кудись невідоме. — Погасло сонце. Затьмирився світ. — Тільки в мурах галицьких міст, під стріхами сільських хат — глухим відгомоном несуться вістки ізза Карпат. Часами десь далекий стогін гармат. Задріжить непомітно сльоза в материнському оці і горяче забє серце від надії. Там у зворах Бескиду кується слава. Кується доля. Там важиться: воля або смерть!

І минає осінь сумовита й зима морозна, вагітна снігами. Вкінці блиснуло весняне сонце. Прийшов і травень. Кривавий, незабутній.

Тухольські гори, що вже перед віками були свідками геройських змагань великих предків із монгольською навалою, задивувались тепер від завзяття їхніх нащадків.

Переможні бої Українських Січових Стрільців від 28. квітня до 2. травня 1915 р. на горі Маківці вкрили їх славою й омофором вічної шани народу.

Коли після цих боїв ґенерал Фляйшман, командант 55. австрійської дивізії, що в її склад входили саме ті частини У.С.С., що кривавились на Маківці, промовляв до них після побіди: „Sie sollen die Schützer des ukrainischen Staates sein!" — то він мабуть і не думав, що не мине й 3 роки, а слова його здійсняться.

Бо Українські Січові Стрільці 1914—1915 рр. — це предтечі і Листопаду 1918 р. на З.У.З. і С.С.-ів та подій 1918—19 рр. там, на С.У.З.

Ось у чому вага появи У.С.С. та їхнього збройного чину.

Вони створили тверду підвалину під прийдешню національну Армію й її змагання чергових років.

Бо за ними 1914. рік — Веречки, Сянки, Кобила, Дрогобич, Стрий, Ужок, Синевідсько, Ключ — рік 1915, з боями на Маківці, під Болеховом, Галичем, над Золотою Липою, 1916. зі Семиківцями й Соколовом над Стрипою та Лисонею під Бережанами.

Вони залишили по собі не лише ідею збройного чину, але й пісню, що гомонить досі, залишили велику леґенду та свідків славної в першу чергу Маківку.

Щорічно весною й літом з усіх закутин приходили земляки вшанувати память Тих, що склали свої голови в кривавому травні 1915 р. на Маківці.

Молоді, стрункі ялиці, що буйно виросли напоєні соками стрілецької крови, немов нашіптували тоді: „Витайте рідні, що прийшли вклонитись тіням героїв на Святій Горі.

П. С.

Краків, травень 1940. р.

Костерівці — національна твердиня

На всіх наших окраїнах — Холмщині, Підляшші, Лемківщині, Карпатській Україні, Буковині і т. д., є багато таких сіл, що всупереч найбільшим ворожим наступам, залишилися непохитними і нездобутими українськими твердинями. Ці наші твердині на окраїнах української етнографічної території, не тільки поборювали в себе всякі денаціоналізаторські спроби, але ці свідомі села заохочували до праці й боротьби сусідні села, менше свідомі. До таких твердинь на наших окраїнах належить і село Костерівці біля Сянока.

Ще за Польщі, в часах найбільшого терору та немилосердної пацифікації й винищування всього українства, йшла в цьому селі тиха праця. Була ця праця послідовна й витривала, а тільки така праця є сьогодні рішальною. Доказом цієї праці є те, що кілька тутешніх місцевих польських родин говорять по українськи і дуже зрідка вживають польської мови. По розвалі Польщі праця в селі прибрала ще більш інтензивнішого характеру. Старі досвідчені працівники, спільно з молодими, що прибули сюди зо сходу взялися до організування старших, а передусім молоді, на якій нам найбільше залежить.

Таким зовнішним виявом свідомости й сконсолідованости села Костерівці було спільне »Свячене«, що його місцеве жіноцтво влаштувало в неділю 12. травня ц. р. у громадському домі. Організація й успіх »Свяченого« були — бездоганні. Місцева молодь — цим разом костерівські дівчата — в прегарних народніх строях додали до свята гарну програмку: танки - гаївки і народні лемківські пісні. Прибули теж гості з княжого Сянока — молоді й старі — щоб своєю приявністю та короткими, змістовими, поучними і підбадьорюючими промовами показати на ділі свою зацікавленість селом і його — відмінним від міського — життям. Шкода, що тих гостей з міста не було більше.

Всеж і це свідоме село має свою хибу. Цею хибою є горівка-самогонка, що її деякі селяни не тільки самі »гонять«, але, що гірше — самі пють цю отруту та ще часом і дітям дають! Це велика хиба і треба її якнайрадикальніше поборювати. Велика частина українського громадянства — інтелігенція і селяни — переконані, що без алькоголю не може бути ніякого правдивого свята, тощо. Це дуже нездорова і шкідлива думка. »Свячене« в Костерівцях, а перед тим у Сяноці, відбулося взагалі без краплі алькоголю, й мало великий успіх. Ми всі мусимо дуже послідовно і вперто поборювати цю алькогольну отруту, що вже тільки лиха накоїла нашому народові! Отже ж до боротьби з алькоголем!

Юрій Таркович.

З діяльности Українського Допомогового Комітету в Ліцманштаті

Ліцманштат — давніше Лодзь — за сумної памяти польських часів, зразкове місто експльоататорів і експльоататованих було важким засланням для українців.

Кинено нас, українців, на поталу експльоататорам, полякам і жидам, які експльоатували нас фізично, матеріяльно і морально. До того не рахуючись з етикою ні правом, державна влада виснажувала вже нас до решти. Зрештою було так, як це робила на наших етноґрафічних землях з нашими батьками і матерями. Та хоч було наставлення польських чинників до українців неприхильне, то всеж поляки не знали, що українці, де вони не були б, це нарід твердий, невичерпаний з народньої енергії, духа і чуйности, не знали, що українці зі своїх національних стійок не уступають, сторожать без перерви, та стежать за кожним політичним ходом своїх ворогів.

Така постава українців, це наша національна гордість. Ця гордість все була, є і буде моральною піддержкою в неволі. — Ця саме гордість позволила нам, українцям, і тут перетрівати злидні тяжкого заслання. Прихід німецьких військ до б. Лодзі ми привітали дуже радісно. Свобідно без перепон і перешкод почали ми працю для української справи. З початком жовтня 1939 р. ми вже дістали дозвіл на зорґанізування Допомогового Комітету, у проводі якого станули полк. Нагнибіда і д-р Олександер Церковний, які до помочі в кермуванні працями дібрали собі відповідний склад Ради та провідників секцій. В першій мірі йшло про те, щоб приходити нашим раненим воякам з б. польської армії, яких було дуже багато по різних лікарнях. Секція харитативна, в якій згуртувалися всі наші пані під проводом п. М. Бабійової перебрали цю працю зовсім на себе. По кілька пань було приділених до кожної лікарні. Вони заходили там по два або й три рази в тижні та приносили нашим воякам папіроски, овочі, цукор, соки до води, хліб і навіть гарячу страву. Коли ж наші вояки виходили як виздоровці, кожний діставав необхідні речі як тепле білля, тощо. Всі речі збирали пані від нашого громадянства. Найбільше з матеріяльною допомогою прийшов п. Петро Сологуб.

Наші пані памятали і про тих, які з причини несподіваних політичних змін опинилися на чужині самітними, відірваними від рідних і знайомих. Для них то урядили спільний Свят-Вечір у домівці. У великій салі, де була дуже гарно прибрана ялинка, засіло до стола коло 40 осіб. Спільною молитвою та зворушливою промовою о. Сидорова почалася вечеря. Оживлені гутірки при споживанні свят-вечірніх потрав були доказом родинного настрою, а милозвучні коляди доказом невмирущої української традиції.

Радісним святом був теж день 21. січня ц. р. Вперше в Лодзі могли зійтися всі українські діти на спільне свято. (Було їх коло 100). Вперше наші діти спільно під ялинкою колядували по українськи, переживаючи радісно той момент.

Харитативна секція взявши під увагу відозву Краківського Допомогово Комітету у справі допомоги збігцям зорґанізувала у днях від 17.—25. січня ц. р. збірку серед тутешнього громадянства. Впродовж 7-ох днів зібрано багато білля і дещо з одежі та грішми 130 нім. марок. До Кракова вислано все зібране білля і одіж. Гроші розділено між наших громадян, які потребували допомоги. Крім того харитативна секція вшанувала память помершої нашої великої громадянки Софії Федорівни Русової. Обширний реферат про життя і працю покійної відчитала голова п. М. Бабійова. Тепер секція приходить з допомогою дітям наших збігців, які перебувають в тутешніх таборах. Ці діти хворіють на різні хвороби і тому забрано їх до лікарень. Наші пані заступають їм батьків, які не все мають спромогу дітей своїх відвідувати.

Крім того харитативна секція зорґанізувала і веде 6-тижневі курси санітарно-рятункові для пань. Всі пані рішились скінчити такий курс. Дипльомовані сестри-гігієністки: п. Н. Рущицька і п. О. Снігурська добре вивязуються зі свого інструкторського завдання. А. Т.

Культурно-освітня секція під проводом п. А. Терешкуна розвинула свою працю в різних галузях: зорґанізувала бібліотеку, хор та театральний гурток і постійно орґанізує актуальні національні свята, веде всякого рода курси та реферати.

Вже від самого початку заснування Комітету зорґанізовано курс німецької мови, що тривав чотири місяці. Дня 28. січня ц. р. відсвяткувало наше громадянство роковини 22. січня 1918 і 1919 рр. та бою під Крутами. — До старшин і козаків української армії та до всього загалу коротко, але ядерно промовив полк. М. Крат. В місяці лютому зорґанізовано для нашого громадянства курс українознавства. Важка неволя і злидні були причиною того, що багато наших дітей не вміло по українськи говорити, ні читати ні писати. Культурно-освітня секція зорґанізувала для них курс української мови. Коло 50 дітей приходить з радістю на науку. Небаром всі наші діти будуть вже Праця не йде, зрештою, як кажуть, на що нам гроші... Нам додому хочеться. Там... сниться сон. Потім цілий день праця не йде. А тут вимагається праці. На тому тлі виринають деякі непорозуміння та огірчення. Дальше: тяжко дістати картки на білля і одяг. До цього всього приходить ще посів різних анархічних, а то й злочинних типів.

Похорони. В першій половині березня в нещасливому випадку згинув Іван Челядин з Рогатинщини. УНО зорґанізувало похорон. Відправляв його о. М., співав хор, о. М. виголосив промову. Смерть Івана Челядина викликала велике враження на всіх мешканцях табору. Помер також у Бруншвайґу Дмитро Ступок з Любачівщини по довшій хворобі.

Політика. Буває різна з різних сторін. Не бракує і наших доморослих „політиків", що творять різного роду „козацтва", „унокори" і т. п. Приїзджають з Мінхену різні „секретарі" та бються за титули. Отаманів не бракує, але „войська"... так Бог дасть. Щастя, що ця „політика" не захопила багато людей. Їх не більше ніж 40. В тому ціле щастя.

В чужому окруженні. Довкруги табори... 40 тисяч робітників. Різні нації. Правдивий інтернаціонал: німці, італійці, українці, чехи, болгари, москалі, мадяри, поляки, словаки, голяндці й т. п.

В цьому морі національностей, де зі всіх сторін чигає деморалізація та розклад, скупчені довкола ідеї твердо держимо національний прапор в надії на краще майбутнє нації.

Ю. П.

СЕЛО ВАПІВЦІ пов. ПЕРЕМИШЛЬ.

Дня 31 березня ц. р. уладжено Шевченківський концерт. По полудні відбувся концерт для молоді, вечером для старших. Саля була переповнена молоддю і старшими. Вступне слово зробило на присутніх велике враження. Присутні зрозуміли чим є для українців »Кобзар«.

—o—

Концерт українського хору

ПІД УПРАВОЮ ВАСИЛЯ ОСТАШЕВСЬКОГО

Два тижні після виступу хору Божика почули ми в салі Старого Театру обїздовий, мужеський хор Василя Осташевського. Вже сам цей факт, а крім того ще й небуденні події останніх днів, що заняли собою думки усіх, причинилися у великій мірі, до того, що концерт хору Осташевського не мав тут, у Кракові, такого сензаційного посмаку, а то й успіху, як би може мав при інших обставинах. Майже однакова програма обох хорових корцертів, що мимоволі змушувала порівнювати виконання її обома хорами, сталася через це радше приманою для спеців чи співаків, ніж для інших приявних. Та в тому не вина Осташевського.

Хор Осташевського числить 21 співаків. Повстав він серед дуже несприятливих умовин у Холмі. Свою діяльність розвинув цей хор спершу на Холмщині, в Люблині і Грубешівщині, щоби, засягнувши у своїм турне і наші південні етноґрафічні землі (Ярослав, Сянік, Криниця і т. д.), приїхати у Краків. Краківський концерт є сімдесятим з черги. Обїзди по наших селах особливо в зимі, примітивні приміщення хористів, важкі умовини праці вимагали безумовно багато себевідречення. І в тому є саме заслуга Осташевського і його хору, що вони були в околицях, в яких треба було українську пісню пригадати українцям Холмщини, хто вони. Попри це хор цей показав нашим селам, як треба співати, бо ж техніка і дисципліна в хорі є. І коли до технічної сторінки, себто інтонації, ритміки, а подекуди й динаміки не можна мати ніяких застережень, то можна би дискутувати про виконання, чи інтерпретацію річей і про поставлення голосу як у всіх хористів, так у солістів зокрема. У строфічних піснях, а їх було досить, бажалося б може більше різнородности у виконуванані поодиноких строфок; зміст і повний життя характер наших пісень не допускають нераз аж за строгої »уніформості«. Знову ж більше барви й огладження в голосах додало би хорові дуже багато, бо голоси (зокрема милий в тембрі тенор-соліст) і силу звуку хор має.

Всеж слід оцінити велику працю дириґента, вложену у вивчення програми і його орґанізаційні здібности, як з другого боку зусилля хористів подати себе в якнайкращому світлі, помимо форсовної праці, яку перейшли.

Д-р Євген Цегельський.

З Криниці

Криниця — найбільший живець Лемківщини — витала перший раз у себе Український Національний Хор, під орудою Василя Осташевського, 11. і 12. травня ц. р. у великій салі »Курґавзу«.

Весело, одинцем і гуртками пливуть на салю свої, давні українці Криниці. Між ними бачимо і гостя з Кракова, полк. Бізанца. Точно в год. 8.30 веч. виходить хор на естраду. Перед нами 22-ох молодих співаків у національних одягах, з ними дириґент Осташевський, колишній орґанізатор просвітянських хорів львівської та перемишлянської філії »Просвіти«. Репертуар і виконання вдечому нагадує колишній хор Д. Котка. Були відспівані т. зв. »шляґери« — »Бурлака« Стеценка, »Почаївська Божа Матір« Леонтовича, »Та болять ручки« — Кошиця, »Засяло сонце золоте« — Недільського, стрілецька вязанка — Гайворонського, »Ой пущу я кониченка« — Лисенка, »Дума про зруйнування Січі« — Котка, »Закувала та сива зазуля« — Ніщинського, »На вулиці скрипка грає« і »Вітер повіває« — Кошиця, »Жнива« і »Через поле широкеє« — Котка, збірку народніх пісень »Побратався Сокіл« — Давидовського, »Гей гук, мати, гук« — Лисенка, Про Дорошенка — Кошиця, »Розпрягайте хлопці коні« — Котка, »На городі верба рясна« — Лисенка і багато інших. Як наддатки: птичий хор — Іванова і »Дзвони« — Котка.

Тарногород відроджується

Відродження українського життя в Тарногороді поступає швидко вперед. Молодь Тарногороду радо рветься до праці, щоб піднести культурно-освітній та національний рівень свідомости населення. Досі уладжено 4 забави без алькоголю, 3 концерти (22. І., 29. І., Ол. Бесараб) та академію Шевченка дня 31. III. Програма академії була досить багата і змістовна. Молодь своїми деклямаціями дійсно виявила повне зрозуміння Шевченка та Його живого слова для нас під сучасну пору. На окрему увагу заслуговують деклямації (Стасевич Віри, Юрка Кавуна, Божусь Ніни, Козицького Тараса, Куриґи Віри та Кузмінського).

Дуже гарно відспівали терцет »Думи мої, думи мої« у виконанні Віри Стасевич, Степанії та Тамари Бендюк. Далі дует »Минають дні, минають ночі« у виконанні Юрка Кавуна й Аф. Ковтуна. При кінці діти відограли песу »Дитяча тайна«. Любо було дивитися, коли ось ця дітвора, яка не так добре ще володіє своєю рідньою мовою в наслідок панування польської розгнузданости, палко й гаряче виконувала свої ролі. Це було найкращим свідком, що не зважаючи на 20-літнє польське насильство — ці діти наші в своїх молодечих серцях ставили опір всяким ворожим затіям і видержали. Концерт закінчено відспіванням »Заповіту«. Недавно оснувався драматичний гурток, що підготовив »Невольника«. З гартом, завзяттям та непохитною волею і вірою молодь дивиться в краще майбутнє.

Б. Р.

НОВИНКИ

КАЛЄНДАР

ТРАВЕНЬ

22. Середа — Пер. м. св. Мик.
23. Четвер — Симеона Зилота
24. Пятниця — Мокія свм.

Народні приповідки:

На Мокія дощ паде, то сорок днів погоди не буде.

—o—

КОМУНІКАТ КУЛЬТУРНО - ОСВІТНЬОГО ВІДДІЛУ УКРАЇНСЬКОЇ СТАНИЦІ.

Справа Коедукаційного Абітурієнтського Курсу в Кракові.

З днем 20. травня ц. р. зачався з дозволу шкільної влади у Кракові вул. Городська ч. 60. (партер в подвірю) абітурієнтський курс. Курс поділений на два відділи: гуманістичний (українська мова, історія, математика й латина, або німецька мова) й математично-природничий (українська мова, історія, математика й природа або фізика). Учні клясичних і торговельних ліцеїв мають змогу вибрати відділ будь гуманістичний будь математично-природничий. З курсу можуть користати учні, що викажуться свідоцтвом покінчення що найменше I-ої кляси ліцею і в нормальних обставинах покінчили би середню школу в шкільнім році 1939/40. Кандидати без свідоцтв та екстерністи підлягають вступному іспитові. Іспит зрілости відбудеться в першій половині серпня ц. р.

Вписи переводить Дирекція Курсу кожного дня від год. 8—11 і 16—18 в шкільному будинку. При вписі треба предложити всі шкільні свідоцтва, а щонайменше з останньої кляси (недостаточна нотрику. Оплати: вписове 10 зол., оплата за

Оплати: вписове — 10 зол., оплата за цілий курс 100 зол. Незаможні учні користають із знижок.

Для позамісцевих учнів зорганізовано інтернат (вул. Яблоновських 10/12).

Всі інформації в справі курсу, інтернату й пільг в оплатах подає Дирекція.

Короткі вістки

= І В АНҐЛІЇ БОЯТЬСЯ НІМЕЦЬКИХ СПАДУНІВ. Як великий є в Анґлії страх перед німецькими спадунами і летунськими атаками, про це свідчить факт, що останньо анґлійська влада почала наново виселювати з міст дітей в безпечніші околиці. Нову акцію оправдують поважним положенням.

= ПОНАД МІЛІЯРД ДОЛЯРІВ НА ЗБРОЄННЯ! Президент Рузвельт предложив в четвер парляментові надзвичайний меморіял в справі видатків на зброєння. Президент домагається визначити в бюджеті Злучених Держав на дозброєння армії, фльоти і летунства 1 міліярд 18 міліонів долярів.

= АМЕРИКАНЦІ ПОКИДАЮТЬ АНҐЛІЮ. З Льондону повідомляють, що велике число американських громадян, що жили в Анґлії покинули в середу анґлійські міста і перенеслися до Ірляндії, а звідси удадуться в дорогу до Америки. Це знаменний знак загроженого положення Анґлії останніми воєнними подіями.

= НАВАЛА БЕЛЬҐІЙСЬКИХ ВТІКАЧІВ НА ПАРИЖ. Як ми вже подавали — крізь французькі міста переходять дальше в напрямі Парижа великі маси втікачів із Бельґії. Навала їх суне безупину. Між втікачами багато бельґійських багатирів на модерних автах навантажених по береги усяким добром. Вони прямують до полудневої і західньої Франції в спокійні околиці і надморські живці.

= ПАРИЖ ПІД ЗНАКОМ ВІЙНИ. З Женеви повідомляють, що в Парижі і цілій околиці оголошено воєнне поготівля. По місті й околиці ходять озброєні по зуби стежі національної ґвардії. Поготівля змобілізовано в побоюванні перед новими німецькими летунськими акціями і спадунами.

= РІБЕНТРОП ПРИНЯВ НА АВДІЄНЦІЇ ІТАЛІЙСЬКОГО АМБАСАДОРА. Німецький міністр закордонних справ фон Рібентроп приняв мин. пятниці на авдієнції новоіменованого італійського посла Діно Альфієрі, в одному німецькому місті на заході.

= ЧУЖИНЦІ МУСЯТЬ ПОКИНУТИ РУМУНІЮ. Румунський уряд видав наказ, щоб усі чужинці, *що прибули до Румунії після* 1. вересня 1939 р. і не мають дозволу на працю не можуть більше числити на продовження дозволу на побут у Румунії. Дозволи виставлені перед 1. травня ц. р. уважається неважними й їх власники мусять до 30. травня покинути кордону Румунії.

—o—

Історичні нариси

Галицько-Волинська держава

Перший галицький князь Володимирко (1141—53) був втягнений його сватом суздальським князем Юрієм Довгоруким у війну проти київського і волинського князя Ізяслава II Мстиславича. Ця війна дорого його коштувала, бо Ізяслав звязався проти Володимирка союзом з мадярами, що побили його війська під Ярославом у 1152 р.

Після смерти Володимирка його син Ярослав (1153—87) мусів продовжувати війну з Ізяславом II, що справив різню галичан під Теребовлею (1154). Зновуж 4 роки пізніше сам Ярослав ходив походом на Київ, але вже в союзі з волинськими Мономаховичами проти київського й чернигівського князя Ізяслава III Давидовича. При галицькій і волинській помочі київським князем став смоленський князь Ростислав I Мстиславич (1154—1197), молодший брат Ізяслава II. На цьому покінчилися війни Ярослава Осмомисла з київськими князями. — Взагалі не виявляв він ніяких займанницьких плянів супроти інших князів та змагав піднести добробут у власній державі.

Держава Ярослава Осмомисла простягалася від берегів Вислока й Сяну при впаді до нього Танви здовж північно-східніх збіч Карпат до Дунайського гирла, Чорного моря, та річки Великого Куяльника (що впадає в прибережне озеро на північ від нинішньої Одеси); вона обхоплювала всю водну область Дністра й Пруту, майже всю Південного Серету й Сяну, з области водної Буга Надполтвянщину, з области водної Бога Надрівщину. Союз з Византією забезпечував торговлю галичан з південним Сходом; галицького приморського торговельною станицею був Малий Галич (сьогодні румунський Галац) над Дунаєм при впаді до нього Південного Серету.

Плавба Дунаєм до Чорного Моря находилася в галицьких руках. Це відмічує й автор „Слова о полку Ігоревім", присвяченого походові Ярославового зятя, новгородсіверського князя Ігоря Святославича з братом курським князем Всеволодом Буй-Туром, сином Володимиром і братаничем Святославом у 1185 р. на половців. При тому він пише, що Ярослав Осмомисл високо сидить на свойому золотокованому престолі, підпер своїми залізними полками карпатські гори, судна пускає по Дунаю, й зачинив Дунаєві ворота.

Не бажав для себе Ярослав київського престолу, але змагав уподібнити Галич до Києва. Відкопані нашим археольоґом д-ром Ярославом Пастернаком у 1937 р. фундаменти галицької катедри Успення Пресв. Богородиці в с. Крилосі коло Галича виказують її схожість з побудованим Ярославом Мудрим у Києві Софійським собором. У цій катедрі Успення Пресв. Богородиці спочили й тлінні останки її великого ктитора.

Одначе при сяйві світового князювання Ярослава Осмомисла були й хмари. Не був він самодержцем галицької держави. В тій частині старої київської держави бояри намагалися чим раз більше обмежити княжу владу.

В старій київській державі владу виконував князь, що у важливих справах скликував народне віче, яке виявляло волю населення. На вічу брали участь усі вільні стани населення: боярство, духовенство, міщанство й вільне селянство (смерди). Віче могло вибирати князя, робити з ним договір, скинути й шукати іншого. Так прим. київське віче в 1068 р. скинуло Ізяслава II й вибрало Всеслава, в 1113 р. віче покликало на київський престол Володимира II. Мономаха. Часом князь радився своїх старших дружинників-бояр, та ця боярська рада не мала такого рішального голосу, як віче.

В Галичині, що була в живих політичних і торговельних взаєминах з середнєевропейськими державами, почали проявлятися впливи того суспільного ладу, що істнував в середневічі в Західній і Середущій Европі. Галицьке боярство починає наслідувати мадярських маґнатів, що вимогли на своїх королях низку привилеїв. Галицькі бояри були зобовязані до воєнної служби князям, що наділювали їх ланами, полонинами й правами на лови лісових звірів. Загроза з мадярського боку змушувала галицьких князів творити недалеко карпатських провалів боярські оселі, готові здержувати ворожі випади, заки не поспіє зі столиці князь з відділами своєї дружини. Багацтво країни, що не зазнавала наїздів степових орд, та безпека торговлі давали можливості збагачення боярам-землевласникам, та їх посередникам у торговлі купцям — міщанам. Тимто крім бояр заможнило також галицьке міщанство в Галичі, де багато княжих дружинників-боярів мали свої двори.

Заможні галицькі бояри змагали бути одиноко рішальним чинником у державі. Вже Володимирко мусів давити бунт галицьких бояр (1145), що покликали із Звенигороду його братанича Івана Ростиславича Берладника. Миролюбний Ярослав не хотів задиратися з боярством; проте бояри вмішувалися в родинні справи князя. Володимирко, як союзник Юрія Довгорукого, оженив Ярослава з його дочкою. Та вдача невістки, що виросла в Суздалі, не відповідала Ярославові; він відправив її в Суздаль, а сам жив з боярською дочкою Настасею Чагрівною. Це не подобалося боярам і вони спалили її на стосі. Очевидно, ділала тут і завість більшости бояр, що не хотіли допустити до впливів на княжому дворі одного тільки боярського роду Чагрів. Тому то й після смерти Ярослава прогнали бояри сина Настасі Олега, якому батько передав галицький престіл; синові від суздальської княжни Ольги Володимирові дав тільки Перемишль.

Бояри закликали до Галича Володимира; але небаром між ними й князем прийшло до спорів за владу. Тоді бояри закликали до Галича володимирського князя Романа Мстиславича. Володимир утік на Угорщину й візвав помочі короля. Мадяри прогнали Романа, але на престолі посадив король свого сина Андрія, а не Володимира. Його всадив король на Угорщині до вязниці, з якої він утік до Німеччини й піддався під опіку цісаря Фридриха I. (1152—90). За поміччю Фридриха вернувся Володимир до Галича (†1199).

—o—

Статут для Православної Церкви

— При нагоді передачі собору привіз до Холму керманич віроісповідних справ при Ґенерал-Ґубернаторі **Вільден** статут тимчасової управи православної парохії в люблинському дістрікті, що його він узгіднив з правним дорадником адміністратури Православної Церкви та церковної ради в Холмі д-ром Степаном Бараном. Цей статут підписав у Берліні 15. травня ц. р. **архієпископ Серафим**, як тимчасовий керманич Православної Церкви на занятих польських областях. У приняві д-ра Ст. Барана, як нотаря в Холмі, підписали цей статут адміністратор Православної Церкви о. протопресвітер Іван Левчук, о. проерей Гаврило Коропчук, оба уроженці Холмщини, о. декан Микола Малюжинський **уроженець Великої України**, та о. Дмитро Максимюк уроженець Галичини, колишній старшина УГА. Цей статут на днях має підписати Ґенерал-Ґубернатор д-р Франк і він увійде негайно в життя.

Після пролому скоре переслідування

— Берлін, 19. 5. — Начальна команда німецької армії повідомляє: **В скорому наступі проломано фронт з твердинями біля Антверпії. Німецькі частини увійшли в середину міста. На ратуші в Антверпії повіває німецький воєнний прапор.**

Занимання зеляндських островів у Голяндії поступає скорим темпом. Тільки на схід від Влісінґен на острові Вальхерен відбувалися ще вчора бої. Голяндський командант видав наказ капітуляції. На островах Шувен і Зід-Бевеляид дісталося в полон 2.000 голяндців і французів. Взято в посідання частини голяндської воєнної маринарки, що були в портах та взято голяндські надбережні батерії. В північній Бельгії вдалося вдертися в двох місцях у зовнішний пояс твердинь біля Антверпії.

На полудне від Мобеж німецькі панцирні частини проломили французькі граничні укріплення, розбили дві ворожі дивізії і переслідували уступаючого через Самбр ворога дальше на полудне до Дізе. Піхотні дивізії наступають форсовними маршами вперед. Взято в полон велике число вояків з розбитих частин і здобуто велику добичу. На полудне від Седану німецькі частини посунулися на полудне.

Німецьке летунство атакувало головно ворожі получення в запіллю і густі кольони ворожих частин на дорогах їх відвороту у Франції і Бельгії. Під впливом німецьких повітряних атак на різних місцях ворог почав втікати. Підчас розвідчої акції на голяндсько - бельгійському побережжю вдалося затопити ворожий контрторпедовець. На морі біля Нарвіку атаковано ворожі десанти і поцілено важкими бомбами один важкий кружляк і один великий транспортовий корабель.

Ворог втратив впродовж дня 108 літаків, з того 53 в повітряних боях, 11 зістрілила протилетунська артилерія, решту знищено на землі, 26 власних літаків втрачено. Ворожі летунські атаки були спрямовані проти різних міст північно-німецького побережжя, зокрема на Гамбурґ і Брему та західню Німеччину. Як у всіх дотеперішних випадках ворожі літаки атакували з виїмком одної касарні виключно немілітарні цілі. Німецька начальна команда з притиском підкреслює цю обставину, з огляду на випливаючі з неї наслідки.

Частини німецької воєнної маринарки заложили міни біля полудневo-африканських портів, що були для ворога воєнними базами.

ОГОЛОШЕННЯ

ЦІНА ОГОЛОШЕНЬ: **Ціла сторінка 600 зол., пів сторінки 320 зол., 1/4 сторінки 180 зол., 1/8 сторінки 150 зол., 1/12 сторінки 80 зол.**

МЕНШІ ОГОЛОШЕННЯ: 1 міліметер ширини 1 шпальти (або його місце) 1 зол. — В тексті 100% дорожче, на першій сторінці 200% дорожче.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ: 30 сотиків за слово, найменше 3 зол. Для шукаючих праці 15 сот. за слово. Матримоніяльні по 50 сот. за слово.

ПЕРЕДПЛАТА »Кр. В.«: Цінник передплати поданий на першій сторінці. Передплату треба висилати згори. Передплата однакова в краю й закордоном. Часопису на кредит не можемо висилати.

КНИЖКИ: Всі книжки нашого видавництва продають книгарні й адміністрація видавництва. Хто хоче замовити книжки просто на свою адресу — повинен наперед прислати належитість і на пересилку, а тоді вишлемо бажані книжки.

ВИСИЛКА ГРОШЕЙ: Гроші на передплату чи книжки з Генерал-Ґубернаторства належить посилати переказами або чеками нашого видавництва PSch A Warschau Nr. 2.143. З Німеччини на адресу: „Ukrainische Nationale Vereinigung“ Berlin W. 50. Ansbacherstr. 15. З Протекторату на адресу: „Probojem“.Praha XIV-65 post. schr. 3.— Курс 1 нім. марки 2 золоті. При висилці грошей все треба подати на що призначені гроші.

За Редакцію відповідає начальний редактор Л. Хомяк у Кракові. Видає „Українське Видавництво“, Краків, вул. Кармелітська 34, II. Телефон 230-39
З друкарні „Нова Друкарня Денникова“ під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.

Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: Hauptschriftleiter L. Chomiak Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag“ G. m. b. H. Krakau, Karmeliterstrasse 34. II. Fernsprecher 230-39 Druck: „Nowa DrukaniaDziennikowa“, Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher. 102-79